Nr. 1. Kraków, 5 Stycznia 1895. Rok XII.

Organ c. k. Towarzystwa rolniczego Krakowskiego.

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: w państwie austr. rocznie 6 złr. w. a., półr. 3 złr. w. a., w W. ks. poznańskiem i całem państwie niem. rocznie 12 marek, półr. 6 marek, w Królestwie polskiem rocznie 6 rubli, półr. 3 ruble. Dla pp. Oficyalistów pryw. rocznie 4 złr. w. a. Pojedynczy numer 12 ct. w. a. Cena inseratu od miejsca wiersza dwułamowego dla członków Tow. okręg., prenumerujących „Tygodnik“ 4 centy, dla wszystkich innych 8 centów.

„Tygodnik rolniczy“ wychodzi w Sobotę każdego tygodnia. Niefrankowanych listów nie przyjmuje się. Reklamacye nieopieczętowane nie podlegają opłacie pocztowej. Manuskrypta winne być opatrzone podpisem autora; nieumieszczonych nie zwraca się. Zamówienia na „Tygodnik“, i ogłoszenia, przyjmuje Administracya „Tygodnika“, przy ulicy Garbarskiej l. 7, artykuły zaś należy odsyłać do Redakcyi przy ulicy Garncarskiej l. 5.

Projekt Ustawy

dla pożyczek melioracyjnych, służących do ulepszenia gruntów.

Komitet Towarzystwa rolniczego krakowskiego czynił już od wielu lat usilne starania w celu uzyskania ustawy, któraby, zapewniając pierwszeństwo hipoteczne pożyczkom, udzielanym na drenowanie gruntów, ułatwiła tani kredyt dla melioracyj, mających dla przeważnej ilości gospodarstw naszych nader wielkie znaczenie. Wytrwałe te starania zdobywały, chociaż zwolna, uznanie potrzeby i możności zaradzenia owej potrzebie i już Seim nasz na wniosek ówczesnego wiceprezesa Tow. rol. krakowskiego p. Władysława Struszkiewicza powziął odpowiednie uchwały w r. 1880 i 1883, wzywając rząd do przedłożenia takiej ustawy Radzie państwa. Żądanie swoje ponowił Sejm nasz z naciskiem w dniu 7 lutego 1894 roku, wskutek czego, jak również wskutek rezolucyi wniesionej w Radzie państwa w r. 1892 przez posła Struszkiewicza i towarzyszy, mamy przed sobą drukowany projekt rządowy do Ustawy, który podajemy w tłómaczeniu, a uzupełnimy następnie streszczeniem obszernego uzasadnienia, czyli uwag objaśniających, z których wykazuje się dokładnie, iż uchwały Sejmu i starania posłów naszych wpłynęły ostatecznie na wywołanie tego przedłożenia.

USTAWA

z dnia i t. d.

§ 1.

Jeżeli przy pożyczkach (melioracyjnych), które przeznaczone są do wykonania robót nawadniających lub osuszających (drenowania), zawartą zostanie umowa, iż spłata ich ma nastąpić zapomocą odnawiającej się renty, to na mocy obecnej ustawy żądanie owej renty odnośnie do gruntu, mającego być meliorowanym, ma pierwszeństwo przed wszelkimi innymi długami tabularnymi, z wyjątkiem podatków państwowych i krajowych i danin publicznych, oraz zobowiązań, ciążących na tym gruncie w myśl § 23 ustawy z dnia 20 maja 1869 r. (N. 93 Dzien. Ust. Państw.) i § 44 ustawy z dnia 7 czerwca 1883 r. (N. 92 Dzien. Ust. państw.).

Prawo pierwszeństwa nabywa się w ten sposób, że żądanie renty z wyraźnem oznaczeniem jako „renty melioracyjnej“, zabezpieczonem zostanie na gruncie, mającym być meliorowanym, przez zapisanie tej należytości z prawem zajęcia (Pfandrecht) w księdze gruntowej.

§ 2.

Żądanie renty może być zapisane w księdze publicznej, jako renty melioracyjnej, pod następującymi tylko warunkami:

1. Pożyczka, dla której żądanie renty przyznanem zostanie, musi być użytą na cel wyrażony w § 1 i pochodzić z funduszu, stojącego pod zarządem publicznym, albo z instytucyi kredytowej, obowiązanej do publicznego składania rachunków.
2. Z przędsiębiorstwa melioracyjnego, dla którego pożyczka wziętą zostanie, należy, podług zdania rzeczoznawców, badających ten grunt, oczekiwać korzyści gospodarskiej, przewyższającej znacznie mające się użyć nakłady.
3. Kwota pożyczki nie powinna następnie być większą od dziesięciokrotnego czystego dochodu katastralnego z gruntu, mającego być meliorowanym, z dodaniem połowy nadwyżki wartości, jaką otrzymałoby się wskutek przeprowadzenia melioracyi. Jeżeli grunt, mający być meliorowanym, połączony jest z innymi gruntami (Liegenschaften) w jedną całość księgi gruntowej, to wysokość pożyczki obrachowuje się podług czystego dochodu katastralnego wszystkich tych gruntów, stanowiących ową całość księgi gruntowej i podług mającej się z nich wszystkich uzyskać nadwyżki wartościowej.
5. Pożyczka ma być oprocentowaną i umorzoną zapomocą mającej się wpisać renty.

Renta ta powinna być wypłacana przynajmniej corocznie i obrachowaną w ten sposób, by oprócz ciągłej, co najwyżej 4 procentowej prowizyi, dawała rocznie przynajmniej 3 procent na umorzenie pożyczki.

Owe części renty melioracyjnej, które w miarę postępującego umorzenia pożyczki, nte będą już potrzebne do jej oprocentowania, służyć mają do umorzenia pożyczki.

W umowie o pożyczkę może być postanowionem, że w pierwszych trzech latach wysokość renty nie ma przewyższać kwoty, potrzebnej na opłacenie procentów od zaciągniętej pożyczki.

Zwrotu samego kapitału nie może żądać pożyczający.
6. Pożyczka nie może być wypowiedzianą. Pożyczający ma jednak prawo zastrzedz sobie prawo cofnięcia wypłaty w takim wypadku, gdy właściciel gruntu nie rozpocznie w rzeczywistości robót melioracyjnych w czasie umówionym, albo jeżeli wykonanie ich stanie się niemożliwem wskutek wypadków elementarnych (Naturereignisse).
7. Dodatki na koszta zarządu mogą być przez dającego pożyczkę pobierane tylko jako dodatki do renty melioracyjnej.

Najwyższy wymiar tych dodatków oznaczonym zostanie w drodze rozporządzenia.
8. Dający pożyczkę może żądać oznaczenia kaucyi, przeznaczonej do pokrycia kosztów procesu i egzekwowania, w razie potrzeby ściągnięcia zaległych rent melioracyjnych.

Najwyższy wymiar tej kaucyi oznaczonym zostanie w drodze rozporządzeń.

§ 3.

Pożyteczność przedsiębiorstwa melioracyjnego, wysokość kosztów jego przeprowadzenia, i w razie, jeżeli nakład przewyższać ma dzisięciokrotny czysty dochód katastralny, oczekiwane wskutek melioracyi zwiększenia się wartości (§ 2, l. 2 do 4), zostaną oznaczone przez sąd przed dozwoleniem wpisania renty melioracyjnej.

W tym celu należy do odnośnego podania dołączyć orzeczenie krajowego biura melioracyjnego, albo też Instytucyi kredytowej, której zarząd stoi pod nadzorem przedstawicieli królestwa lub kraju reprezentowanego w Radzie państwa i posiada własne techniczne biuro melioracyjne, albo też przedłożyć orzeczenie znawcy, przeznaczonego przez Ministerstwo rolnictwa do robót melioracyjnych.

Co do dat katastralnych, potrzebnych do oznaczenia granicy w wysokości pożyczki, poweźmie je sąd ksiąg gruntowych (Grundbuchsgericht) z urzędu podatkowego.

§ 4.

O zezwoleniu na wpisanie renty melioracyjnej mają być podług przepisów § 124 ogólnego prawa ksiąg gruntowych z dnia 25 lipca 1871 (N. 95 Dzien. ustaw państw.) zawiadomione urzędownie wszystkie osoby, których dawniejsze rzeczone prawa ciążą na gruncie mającym być meliorowanym.

§ 5.

Wypłata pożyczki, dla której renta melioracyjna wpisaną zostanie w księgę publiczną, ma następować w miarę postępu robót melioracyjnych. Pożyczka ta użytą być może tylko na wykonanie przedsiębiorstwa, na które przyznaną została. Właściciel obciążonego rentą gruntu nie powinien zwlekać wykonania określonych planem robót melioracyjnych; roboty już dokonane ma utrzymywać w dobrym stanie przez cały czas obowiązku rentowego.

Dopełnienie tych zobowiązań powinno być nadzorowane, a bliższe postanowienia co do organów nadzorujących wydanemi zostaną w drodze rozporządzenia przez Ministerstwo rolnictwa. O ile roboty melioracyjne prowadzone będą pod kierunkiem krajowego biura melioracyjnego, może być pozostawione mu potwierdzanie przyznanej pożyczki podług oznaczonego planu, wystawianie asygnat do podnoszenia rat pożyczkowych i wreszcie sprawdzanie każdorazowo wykończonych robót i urządzeń.

Koszta nadzoru, o ile nie zostaną pokryte w inny sposób, ponosić ma właściciel gruntu obciążonego rentą.

§ 6.

W celu ściągnięcia zaległych rent melioracyjnych, może być wprowadzcną egzekucya na ten tylko przedmiot księgi gruntowej, na którym renta z prawem zajęcia ubezpieczoną została; inne przedmioty majątku nie podlegają tej egzekucyi.

Jeżeli grunt, odpowiedzialny za rentę melioracyjną, zostanie po ukończeniu robót melioracyjnych sprzedany z wolnej ręki lub przez licytacyę przymusową, to wtedy zobowiązania i prawa, wynikające z udzielenia pożyczki melioracyjnej, przechodzą prawnie z poprzedniego właściciela na nowo-nabywcę tego gruntu; wszelkie wzajemne umowy, szczególnie przeciwne warunkom ściągania należytości, nie mają znaczenia.

§ 7.

Pierwszeństwo renty melioracyjnej, nabyte § 1. przysłuża, w razie sprzedaży przymusowej przedmiotu zafantowanego, w każdym razie tylko trzyletnim zaległościom rentowym, jak również możliwym dodatkom administracyjnym do kaucyi, spowodowanych kosztami procesu i egzekucyi.

Może tu jednak nastąpić wyjątek, jeżeli po ukończonej melioracyi, zaległości wystawionego na przymusową sprzedaż przedmiotu przewyższają podwyższoną jego wartość, spowodowaną melioracyą. W takim razie na życzenie osoby, która jeszcze przed zapisaniem renty meloracyjnej miała na tym gruncie uzasadnione rzeczowe pretensye, należy prawo pierwszeństwa renty melioracyjnej ograniczyć do wysokości kwoty, odpowiadającej rzeczywistemu zwiększeniu się wartości tego przedmiotu.

§ 8.

Gdyby właściciel gruntu po rozpoczęciu robót melioracyjnych, dalsze ich podług planu prowadzenie bez dostatecznych powodów powstrzymał lub opóźniał, albo też zaniedbywał należyte ich utrzymanie, ma sąd na odnośne podanie zaprowadzić zarząd przymusowy (sekwestracyę) gruntu będącego w melioracyi, a to w celu ukończenia prac melioracyjnych lub ich naprawy pod kierunkiem zarządu przymusowego i na koszt właściciela gruntu.

Prawo żądania zarządu przymusowego przysłuża tak Instytucyom udzielającym kredyt, jak powołanym podług § 5. organom nadzorczym, oraz wierzycielom tabularnym tegoż gruntu.

Dalsze dwa paragrafy są tylko formalnymi.

(Dokończenie nastąpi).

Zasady Związku rolników.

(Bund der Landwirthe).

Na posiedzeniu wydziału Związku rolników, które się odbyło w dniu 4 grudnia 1894 r. przyjęto następujące zasady przewodnie, które wedle tłómaczenia „Kur. Pozn.“ podajemy:

„Przyjęta dzisiaj zasada bezgranicznego, międzynarodowego wyrównywania cen zboża na podstawie cen najniżej rozwiniętych ludów oświeconych, oznacza wielką przeszkodę w kulturnym rozwoju naszej ojczyzny. Ekonomiczna i polityczna samodzielność jako też bezpieczeństwo ojczyzny polegają na tem, aby krajowe rolnictwo stale było zdolnem dostarczać ludowi chleba. Zadaniem Związku rolników jest uwolnienie ojczystej uprawy roli od licznych wybryków niemającego ojczyzny żadnej kapitału pieniężnego. Dlatego żądamy *samodzielnej narodowej polityki ekonomicznej*, której najwyższą zasadą jest i pozostanie ciągły rozwój wszystkich sił wydajnych kraju w ich wzajemnym, harmonijnym stosunku. To też działanie Związku rolników musi skierować się ku osiągnięciu celów, któremi są:

I. *Zabezpieczenie produkcyi.* 1) Ochrona krajowej produkcyi wobec przemożnego współzawodnictwa zagranicy na rynku krajowym. 2) Ostrzejsze przepisy przeciw przenoszeniu zarazy bydła z zagranicy. 3) Zreformowanie giełdy, zwłaszcza odnośnie do spekulacyj terminowych środkami spożywczemi. 4) Zniesienie mieszanych składów tranzytowych i wszelkich kredytów celnych na zboże. 5) Reforma waluty w połączeniu z osobną kontrolą nad przyjmowaniem publicznej pożyczki na zagranicę.

II. *Agrarne i socyalne ustawodawstwo.* 6) Dalsze ukształtowanie systemu podatkowego, zastosowanego do natury dochodu rolniczego, przy możliwej ochronie siły podatkowej rolników aż do przywrócenia normalnych stosunków rolniczych. 7) Stworzenie prawa agrarnego na podstawie niemiecko-prawnej. 8) Zaprowadzenie zdrowych stosunków robotniczych na wsiach. a) Prawne uregulowanie przez utworzenie ordynacyi robotniczej dla rolnictwa. b) Reforma ustawodawstwa mającego na celu urządzenia dobroczynne. 9) Korporacyjna organizacya kredytu gruntowego. 10) Ukształtowanie Spółek: a) w celu zorganizowania podaży zboża krajowego, b) w celu stworzenia taniego kredytu osobistego.

III. *Popieranie przemysłu rolniczego.* 11) a) Popieranie pobocznych procederów rolniczych. b) Ochrona rolnictwa przeciw nieczystej konkurencyi pośledniejszych materyałów z płodami rolniczemi i przeciwko fałszowaniu paszy i nawozu. 12) Wstawienie w etat znacznych sum na melioracye rolnicze. 13) Budowa sieci kolejowej, także kolejek w interesie rolnictwa, dla rozwoju dotychczas zaniedbanych okolic. 14) Nowa ordynacya taryfowa.

Uchwały Związku.

Wydział Związku rolników powziął na posiedzeniu z dnia 4 grudnia 1894 r. następujące uchwały:

I. *Reforma kredytu.* Uchwały komisyi kredytowej obradującej w dniu 17, 18 i 19 lipca, zostały potwier-

dzone ze względu na kredyt gruntowy i poproszono ściślejszy zarząd, aby spowodował dalsze kroki w myśl uchwał.

Odnośnie do kredytu osobistego, przyjęto następującą rezolucyę:

„Wydział ustanawia komisyę, która ma zbadać kwestyę, czy jest możliwem podnieść kredyt osobisty rolników przez tworzenie spółkowych kas oszczędności i pożyczkowych, jako też zakładanie większych rolniczych instytucyj pieniężnych, ewentualnie centralnego instytutu pieniężnego, któryby pośredniczył w całym rolniczym obrocie pieniężnym. Komisya ma nadto zbadać ustawodawstwo bankowe Rzeszy w tym kierunku, czy nie pożądaną byłaby zmiana tegoż w interesie wiejskiego kredytu.

II. *Reforma handlu zbożowego.* Następującą rezolucyę wraz z należącym do niej projektem przyjęto jednomyślnie:

1) a) Obecny stan cen zbożowych nie odpowiada kosztom produkcyi tak, że wskazane przedewszystkiem na uprawę zboża rolnictwo niemieckie dąży bez ratunku do zagłady. Istniejąca dzisiaj zasada nieograniczonego międzynarodowego wyrównania cen na podstawie cen najmniej rozwiniętych narodów kulturnych, oznacza cofanie się kulturnego rozwoju naszej ojczyzny. b) Upadek niemieckiego rolnictwa i niemieckiej uprawy zboża przedstawia oddanie ojczyzny na łup zewnętrznego i wewnętrznego nieprzyjaciela. c) Dlatego w interesie ogółu leży, aby szybką zaprowadzić zmianę.

2) Polepszenia stosunków nie można spodziewać się jedynie przez samopomoc, lecz Rzesza i państwo muszą bezwzględnie wstąpić na wszystkie odpowiednie drogi, aby usunąć istniejące niedomagania.

3) Tutaj potrzebną jest gruntowna reforma giełdy produktów, mianowicie usunięcie interesów giełdowych, które dopuszczają się nadużyć i wywołują dotkliwy ucisk cen.

4) a) Urządzenie państwowych składów zbożowych i organizacyę rolnictwa w celu spółkowego zużytkowania tejże, należy zaprowadzić równocześnie. b) Trzeba żądać energicznego popierania rolniczych kolejek, zwłaszcza przez odpowiednie subwencye, ponieważ kanały i wielkie koleje służą w pierwszym rzędzie kapitalistycznemu i spekulacyjnemu wielkiemu handlowi, oraz międzynarodowej komunikacyi. W tym kierunku będzie potrzeba także nowego uregulowania taryf w ten sposób, aby uprzywilejowanie zagranicznych płodów rolniczych i leśnych przed krajowemi wykluczyć całkowicie i aby w obrębie komunikacyi krajowej udzielić znacznego obniżenia opłaty przewozowej od koniecznych dla rolnictwa środków pomocniczych (nawozów i t. d.).

5) Zniesienie wszelkich kredytów celnych na zboże i t. zw. mieszane składy tranzytowe, które nie popierają gospodarstwa narodowego, okazuje się niezbędnie potrzebnem.

6) Ponieważ atoli na wzmiankowanej drodze samej nie można spodziewać się szybkiej i wystarczającej poprawy stosunków, przeto zadaniem władzy państwowej jest wyszukanie środków i dróg, aby bez szkodzenia prawdziwym interesom konsumentów, uzyskać odpowiednią kosztom produkcyi cenę zboża, w interesie utrzymania najważniejszego przemysłu w państwie. Dla rozwiązania tego zadania, wydaje się w istniejących stosunkach odpowiednią tylko droga, którą podaje poniżej umieszczony zarys projektu do ustawy.

7) Dążności zmierzające do uporządkowania międzynarodowych stosunków waluty, należy popierać energicznie ze względów narodowo-ekonomicznych.

8) Rządy państw pozaniemieckich (jak zwłaszcza Portugalii) widziały się niejednokrotnie spowodowane — w celu zwalczania panującego tam również przesilenia rolniczego — do wydania nadzwyczajnych przepisów w dziedzinie handlu zbożowego, działając w interesie rolnictwa. Jako ważne zadanie rządu, przedstawia się szczególnie dokładne, kompetentne zbadanie postępowania owych państw pod tym względem i przedłożenie rezultatów owego badania interesowanym kołom, zwłaszcza parlamentowi.

Projekt do ustawy. § 1. Zakupno i sprzedaż przeznaczonego na spotrzebowanie w niemieckiem terytoryum celnem zagranicznego zboża włącznie z fabrykatami młynarskiemi, następuje wyłącznie na rachunek państwa..

§ 2. Cenę sprzedaży ustanawia się wedle przeciętnych cen ostatnich lat 40, przy odpowiednich dodatkach dla pojedynczych, drożej produkujących części Rzeszy niemieckiej. Ceny za wyroby młynarskie normują się wedle istotnego stosunku wyzyskania.

§ 3. Rzesza niemiecka składa corocznie w magazynach przynajmniej trzecią część zboża wedle ilości dowożonego przeciętnie w ostatnich 10 latach. Oprócz tego upoważnia się rząd, aby dla osobnych potrzeb — w razie nieurodzaju. wojny i t. d. — gromadził nadzwyczajne zapasy.

§ 4. Wyrobów młynarskich nie składa się w magazynach państwowych.

§ 5. Z uzyskanych rocznie zwyżek z dowozu zboża: 1) oddaje się odpowiednią obecnym stopom celnym i rzeczywistemu dowozowi kwotę do kasy państwa: 2) tworzy się fundusz rezerwowy w wysokości ustanowionej ustawami, aby w latach z wysoką ceną zagraniczną, umożliwić Rzeszy sprzedawanie konsumentom zboża zagranicznego po cenach przeciętnych wedle § 2. Procenta od owego funduszu płyną do kasy państwowej. § 3) Rozporządzanie pozostałą stąd zwyżką zastrzega się osobnemu ustawodawstwu.

§ 6. W razie wprowadzenia cen zagranicy, któreby stały do krajowych cen przeciętnych, unormowa-

nych wedle przepisu § 2, w nieodpowiednim stosunku, upoważnia się Radę związkową do wydania zakazu wywożenia zboża i wyrobów młynarskich.

Powyższy projekt ułożono na podstawie znanego wniosku hr. Kanitza o zmonopolizowaniu zboża przez państwo.

III. *Uproszczenie* ustawodawstwa o zabezpieczeniu na starość i w razie niezdolności do pracy. Wydział oświadczył swoją zgodność na to, aby ktoś kompetentny wypracował projekt, zmierzający do zmiany przepisów ustawodawczych.

IV. *Wniosek* z łona zebrania, dotyczący hodowli koni. Ściślejszy zarząd otrzymał zlecenie, aby w celu utworzenia komisyi dla opracowania kwestyi reformy hodowli koni, porozumiał się z odpowiedniemi do tego osobami.

Wpływ pory cielenia się krów na wydzielanie mleka i na chów cieląt.

W ważnej tej sprawie zamieszcza „Der praktische Landwirth" (w Nr. 44 r. z.) uwagi dra Schuppli, rządcy dóbr w Salzburgu, zasługujące na ogólniejsze rozpowszechnienie. Sprzeczne zdania, które p. Schuppli spotykał tak w literaturze, jak i w ustach ludzi zawodowych, oraz okoliczność, że przedmiotowi temu zaprzeczono wielokrotnie przynależnego w gospodarstwie znaczenia, skłoniły go do rozpoczęcia badań i dochodzeń w tym kierunku. Jako pierwsze zadanie uważał p. Schuppli wykazanie, w jakiej porze roku ocielenia krów, przy rozmaitych warunkach utrzymania i przy kilkakrotnym peryodzie dojenia się, wywrzeć może największy wpływ na ilość otrzymanego mleka, z drugiej zaś strony, jak oddziaływa ono na możliwie najkorzystniejszy rozwój cielęcia. Następnie odnosiło się badanie do wieku i czasu cielenia się krów, by wyzyskać je w odpowiedni sposób odnośnie do ilości mającego się uzyskać mleka i pomyślnego wpływu na potomstwo. Wreszcie chodziło o wyjaśnienie, w jaki sposób można wyzyskać mleczność wybitnie dojnych krów, szczególnie ze względu na ich potomstwo, gdyż przy takich krowach można jeszcze najprędzej dopuścić pewne wyjątki od reguł ogólnych.

Dla osiągnięcia sądu o ile możności prawdziwego i niezależnego od stosunków miejscowych, zwrócił się p. Schuppli z zapytaniem wprost do praktycznych hodowców rozmaitych krajów, a żądania jego zostały należycie i chętnie uwzględnione. Sto kilkadziesiąt odpowiedzi, które odebrał na postawione przez siebie pytania, dostarczyły mu cennego materyału do wyprowadzania odpowiednich wniosków. „Schweiz. landw. Zeitschrift" streszcza te wyniki w sposób następujący:

Przy obfitem żywieniu krów w zimie i w lecie, tak w stajni jak i na pastwisku, najstosowniejszą porą ocielania się krów ze względu na wydatność mleka i hodowlę bydła są miesiące zimowe, a mianowicie listopad, grudzień i styczeń. Przy przejściu z obfitszego do szczuplejszego żywienia, czas ocielenia ze względu na możność otrzymania stosunkowo największej jeszcze ilości mleka, przeciąga się ku wiośnie; zresztą nawet w czasie szczupłego zimowego żywienia najwłaściwszy do cielenia jest czas zbliżony ku wiośnie, np. koniec lutego i początek marca, gdyż osiąga się w ten sposób najwyższą przeciętną ilość mleka z całego roku. Dla uzasadnienia tych twierdzeń przytoczone są następujące wywody: u krów w zimie ocielonych wydatność mleka przeciąga się aż do paszy zielonej, a po nadejściu tejże wzmaga się i pozostaje na tej wysokości prawie aż do jesieni. Czas więc obfitego dojenia się tych krów jest znacznie dłuższy, aniżeli gdy cielą się dopiero na wiosnę. Za nadejściem jesieni i zimy, przejście do koniecznego na pewien czas ustania dojenia odbywa się łatwo i bez niebezpieczeństwa. Gorączka pokarmowa nie pojawia się tak często u wycielonek zimowych, jak u krów, które cielą się na wiosnę lub w lecie. Mleko zimowe może być użyte do hodowli cieląt i lepiej nadaje się ku temu celowi, aniżeli mleko letnie z powodu jednostajniejszych swych właściwości.

Ze względów hodowlanych najstosowniejszą porą do cielenia się krów jest listopad (ewentualnie październik, grudzień i styczeń). Cielęta mają czas wzmocnić się do wiosny o tyle, że już w pierwszym roku mogą korzystać z pastwiska. Pasza sucha dostarczana krowom w ostatnich miesiącach ich ciężarności, wpływa zbawiennie na płód. Słowem wszelkie choroby, wypadki porzucenia i t. p. zdarzają się w porze zimowej daleko rzadziej, aniżeli na wiosnę lub w lecie, stąd więc cielenie się krów w zimie zdaje się nawet więcej zabezpieczać życie cieląt. Doświadczenie przekonało również, że mleko krów żywionych paszą suchą, służy lepiej cielętom, aniżeli mleko krów żywionych trawą. Nawet pod względem samego cielenia się utrzymuje autor, że krowy łatwiej i lżej je przebywają w zimie, aniżeli w innej porze. Nie radzi także stanowić wcześniej jałówek niż w $1\frac{3}{4}$—$2\frac{1}{2}$ lat ich życia.

Zdania, które wywnioskowane zostały z nagromadzonych przez p. Schuppli materyałów, zgadzają się całkiem z praktyką. Zdarzają się jednak wypadki, w których względy miejscowe nie dozwalają iść za przytoczonemi tu wskazówkami, np. w gospodarstwach, które muszą starać się o to, by miały zawsze jednostajną ilość mleka. W takich razach należy odstąpić od reguły i okoliczności tej nie mógł brać autor w rachubę.

K.

ROZMAITOŚCI.

Eksport i import pszenicy w różnych krajach Europy, Ameryki i Australii przedstawia się w sposób następujący:

W r. b. ma do wywozu:

Rosya	50,000.000	hektol.
Argentyna . . .	26,000.000	„
Stany Zjednoczone	25,000.000	„
Węgry	16,000.000	„
Indye	8,000.000	„
Rumunia	7,000.000	„
Kanada	5,500.000	„
Australia	5 000.000	„
Bułgarya	4,600.000	„
Chilí	3,500.000	„
Ogólna ilość zatem pszenicy, przeznaczonej na wywóz, wynosi	156,600.000	hektol.

Co się znowu tyczy zapotrzebowania, to pszenicy importowej następujące kraje potrzebują w r. b. w takim stosunku:

Anglia	60,000.000	hektol.
Niemcy	11,500.000	„
Austrya	11,000.000	„
Włochy	10,500.000	„
Belgia	9,000.000	„
Francya	7,000.000	„
Hiszpania	4,500.000	„
Holandya	4,300.000	„
Szwajcarya	4,100.000	„
Inne państwa	6,409.000	„
Ogółem	128,509.000	hektol.

Z powyższego zestawienia widzimy, że w r. b. nadprodukcya pszenicy jest znaczną, a tem samem o podniesieniu się cen mowy być nie może.

Premie za zakładanie wzorowych gnojowni zamierza wyznaczyć pruskie ministeryum rolnictwa, celem pouczenia i zachęcenia ludności wiejskiej, aby starała się o usunięcie strat, które powstają przez niewłaściwe obchodzenie się lub zaniedbanie przepisów, dotyczących konserwowania mierzwy.

Koszta utrzymania 3letniego konia. Pan Lepper, hodowca koni z Altenbruchu, zamieszcza w „Han. L. Ztg.“ wyrachowanie kosztów, które pociąga za sobą utrzymanie 3letniego konia rasowego, który przed upływem tego wieku zaprzęganym być nie może.

P. Lepper liczy wartość 6miesięcznego źreb. na	150	złr.
Następnie do skończonego 1go roku	50	„
w 2gim roku	45	„
w 3cim roku w lecie	35	„
„ „ w zimie	50	„
Razem	375	złr.

Dołączywszy do tego małą kwotę na procent od kapitału i ryzyko wskutek niebezpieczeństwa chorób zakaźnych lub przypadkowej śmierci, to przeciętna suma wzrośnie z łatwością do okrągłych 400 złr. Pan Lepper utrzymuje, że tak znaczny wydatek można podejmować w takim tylko razie, gdy suma wyłożona na utrzymanie stanowić może przeciętną ceną sprzedaży trzyletnich koni. Nie wielka byłaby różnica w koszcie utrzymania 3letniego konia, gdyby się w celach hodowli kupowało co roku źrebię. Zdaje się nawet, że wartość odłączonego źrebięcia nie dochodziłaby ceny 150 złr., a w ciągu 3letniej hodowli możnaby jeszcze zaoszczędzić ze 25, a nawet i 50 złr. W razie jednak niemożności uzyskania nawet tej zmniejszonej kwoty, to jest 350 lub 380 złr., lepiej byłoby — zdaniem p. Leppera — zaniechać hodowlę koni, a zająć się wyłącznie bydłem.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Ceny produktów w złr. za 100 kg.

	Kraków z dnia 28/12			Tarnów z dnia 28/12			Rzeszów z dnia			Lwów z dnia			Wiedeń z dnia 2/1		
	od	do	przeciętnie	od	do	przeciętnie	od	do	przeciętnie	od	do	przeciętnie	od	do	przeciętnie
Pszenica	6·80	7·32	—·—	6·50	6·75	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	6 60	7·35	—·—
Zyto	5·50	6·—	—·—	5·15	5 35	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	5 50	5 90	—·—
Jęczmień	5·10	5·75	—·—	5·25	5 30	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	6 70	8·50	—·—
Owies	6·—	6·50	—·—	5·25	5 50	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	6 50	6 70	—·—
Groch	9·—	11·—	—·—	6·25	6 75	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Fasola	10 —	12·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Bobik	—·—	—·—	—·—	5·10	5 25	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Wyka	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Tatarka	8 50	9·50	—·—	6·50	7 —	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Proso	6·—	7·—	—·—	5·10	5 15	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Jagły	11 —	13·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Kukurudza	—·—	—·—	—·—	6·—	6·10	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	6·50	7 50	—·—
Rzepak	—·—	—·—	—·—	9 —	10 50	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Chmiel za 56 kg.	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Koniczyna n. czerw.	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	60·—	74·—	—·—
Konicz. nas. biała	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	86·—	116	—·—
Konicz. nas. szwedzka	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	55·—	76·—	—·—
Siano z łąk	2·—	3·—	—·—	1·60	1 80	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	2·40	4 40	—·—
Siano z koniczyny	3·—	3·40	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	3 40	4·40	—·—
Słoma	2·—	2·10	—·—	1 50	1 60	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	2·—	2·50	—·—
Kartofle hektolitr	1·50	1·70	—·—	1 90	2 10	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
Okowita 75—95°	58·—	78·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—
„ kont.	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	15 90	16·—	—·—
Masło	1·—	1·10	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—	—·—

Odpowiedzialny redaktor i wydawca Alfons Lippoman. W drukarni Związkowej w Krakowie, pod zarządem A. Szyjewskiego.